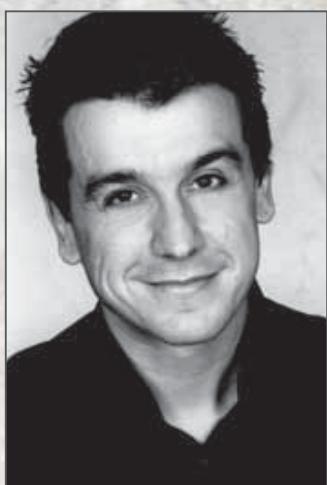

ruta da plata

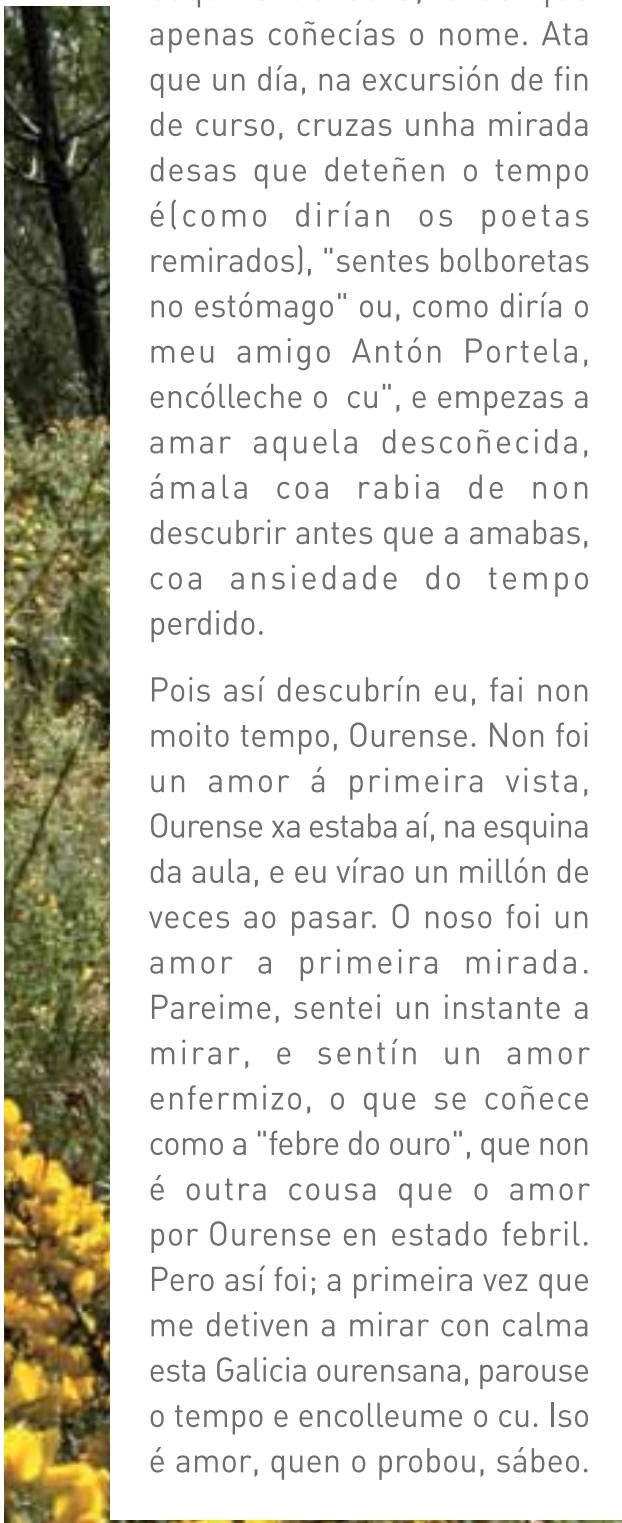
Javier Veiga (Actor)

Dubido se poderei glosar Ourense en media páxina. Aínda dubido de se podería gozar Ourense en media vida. Pero, sendo galego, "un cruceiro no camiño, ensinoume que o meu destino era dubidar e dubidar..." Do que non teño dúbida ningunha é da sensación máxica que espertan en min as terras de Ourense...

...Ourense é para mim un amor tardío; é como aquela compañeira de clase que estaba sentada ao fondo, nunha esquina da aula, e da que apenas coñecías o nome. Ata que un día, na excursión de fin de curso, cruzas unha mirada desas que deteñen o tempo é (como dirían os poetas remirados), "sentes bolboretas no estómago" ou, como diría o meu amigo Antón Portela, encólleche o cu", e empezas a amar aquela descoñecida, ámala coa rabia de non descubrir antes que a amabas, coa ansiedade do tempo perdido.

Pois así descubrín eu, fai non moito tempo, Ourense. Non foi un amor á primeira vista, Ourense xa estaba aí, na esquina da aula, e eu vírao un millón de veces ao pasar. O noso foi un amor a primeira mirada. Pareime, sentei un instante a mirar, e sentín un amor enfermizo, o que se coñece como a "febre do ouro", que non é outra cousa que o amor por Ourense en estado febril. Pero así foi; a primeira vez que me detiven a mirar con calma esta Galicia ourensana, parouse o tempo e encolleume o cu. Iso é amor, quen o probou, sábeo.

ruta da plata

C

omeza a ruta na Canda, para continuar ata A Gudiña (1); seguiremos pola autovía A-52 ata Verín (2), onde se atopa o o seu tradicional barrio de San Lázaro (3) coa súa capela, o Convento de Mercedarios, así como os antigos balnearios hoxe dedicados a produción de auga mineiro-medicinal.

(1) A Gudiña:

Ao paso por estas terras sorprenderannos as numerosas aldeas co nome de Vendas; recórdanos que é terra de paso de peregrinos, segadores e tratantes. No centro da vila atopamos un cruceiro que si cumple a súa función de ser cruzamento de caminos, pois aí se collía camiño de Campobecerros (onde podemos tomar o desvío que nos conduce por terras de Laza, Vilar de Barrio e Xunqueira de Ambía, perfectamente sinalizada para facer a pé, a 2º opción da Ruta da Prata), ou o Camiño Real que nos leva a Verín.

(2) A vila de Verín foi lugar de reunión de ilustres figuras como o Cardeal Cisneros e Felipe II Fermo; tamén che impresionará o escudo da Casa do Asistente, ideal para os amantes da heráldica.

(3) Capela de San Lázaro:

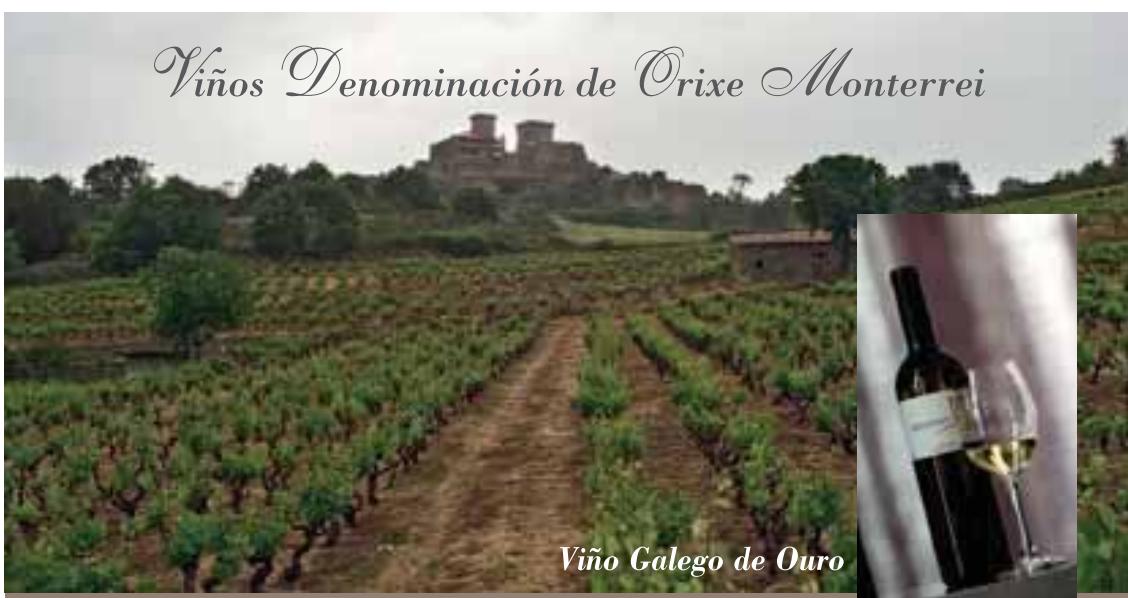
Antigo hospital de peregrinos, e, tal como o seu nome indica, lazareto (leprosería), podes buscar no cruceiro que está ás súas portas a imaxe dun leproso. En plena Vía da Prata, de camiño cara a Monterrei atopámonos coa igrexa de Mixós, con devoción á Virxe do Leite, moi recomendable para nais, embarazadas e parturientas.

Convento dos Mercedarios

A súa primitiva localización foi en Monterrei. Fundouse en 1484, por iniciativa do conde D. Sancho Fernández de Ulloa. Pola importancia defensiva do castelo, a comunidade instalouse en Verín en 1557. Consta de dúas partes, unha destinada para a comunidade e outra para o culto. A actual construcción corresponde na súa maior parte ao século XVIII. Aproveitáronse para iso pedras traídas de Monterrei; en obras recentes apareceron pedras labradas, mesmo unha datada en 1603, restos de arcos, anacos de columnas e signos lapidarios iguais aos de Monterrei. Na parte externa destacan a torre e a fachada. A torre é de composición barroca, construída en 1738 segundo unha inscrición.

Viños Denominación de Orixe Monterrei

Viño Galego de Ouro

A maior parte dos viños da denominación son deliciosos viños brancos, frescos e con notas de froita, feitos coas variedades autóctonas Godello, Treixadura e nalgúns casos con pequenas achegas de Dona Branca. Son caldos que combinan os aromas e sabores florais e con notas de froita dos viños de Galicia pero con maior corpo, que lles outorga a súa especial situación xeográfica.

Monterrei produce un abano de excelentes tintos novos e envellecidos en barricas de

carballo, todos eles elaborados con variedades autóctonas. A mayoría son elaboradas a partir da variedade Mencía. Tamén son empregadas as variedades de Arauxa (Tempranillo) e Merenzao como complemento de Mencía, das que resultan uns viños complexos e con matices diferentes.

Verín, a terra da agua

Aínda máis que polo viño, a bisbarra de Monterrei é coñecida e recoñecida polas súas augas termais e mineiro-medicinais. Aínda que na actualidade non hai ningún balneario en explotación, si houbo varios funcionando nun pasado recente. Hoxe en día, só se explotan as augas embotelladas.

Manancial de Cabreiroá

Situado a 1 Km. de Verín, nun recinto axardinado onde se pode observar a marabillosa fachada do antigo hotel construído a principios do s. XX. Augas especialmente indicadas para afeccións de vías urinarias, dígestivas e biliares.

Manancial de Sousas

Descoñécese en qué época se descubriu a fonte, que é citada xa en 1853 por D. Pedro Mª Louro no seu tratado completo das fontes minerais de España. As primeiras instalacións deste tipo consistían nun pavillón e un salón para amantes da auga construídos en 1859. O 30 de abril dese mesmo ano foron

declaradas de utilidade pública. Augas moi apreciadas para o tratamento de afeccións das vías urinarias, aparato dígestivo, reumatismo, diabete, fígado e bazo.

Manancial de Fontenova

As súas augas están indicadas para o tratamento de enfermedades e infeccións renais, do estómago e do fígado. Declarada de utilidade pública no ano 1904. Algúns estudios afirman que xa en época romana eran coñecidas as súas excelentes propiedades.

Outros mananciais:

Manancial de Requeixo, Manancial de Caldeliñas e Fonte do Sapo.

- (4) Castelo de Monterrei: Un dato histórico, aquí instalouse a primeira imprenta de Galicia. No patio de armas atoparás o chamado "pozo verde", pozo rodeado de lendas de infidelidades e suicidios, quizais o más famoso o da esposa de D. Pedro el Cruel. Non perdas a oportunidade de subir á Torre da Homenaxe.

S

aíndo de Verín cara a Ourense atopámonos un desvío a man dereita que nos leva á fortaleza de Monterrei [\(4\)](#); preside un fermoso val, cunha espléndida panorámica, que abrangue varios quilómetros. Ao seu carón sitúase o Parador de Turismo.

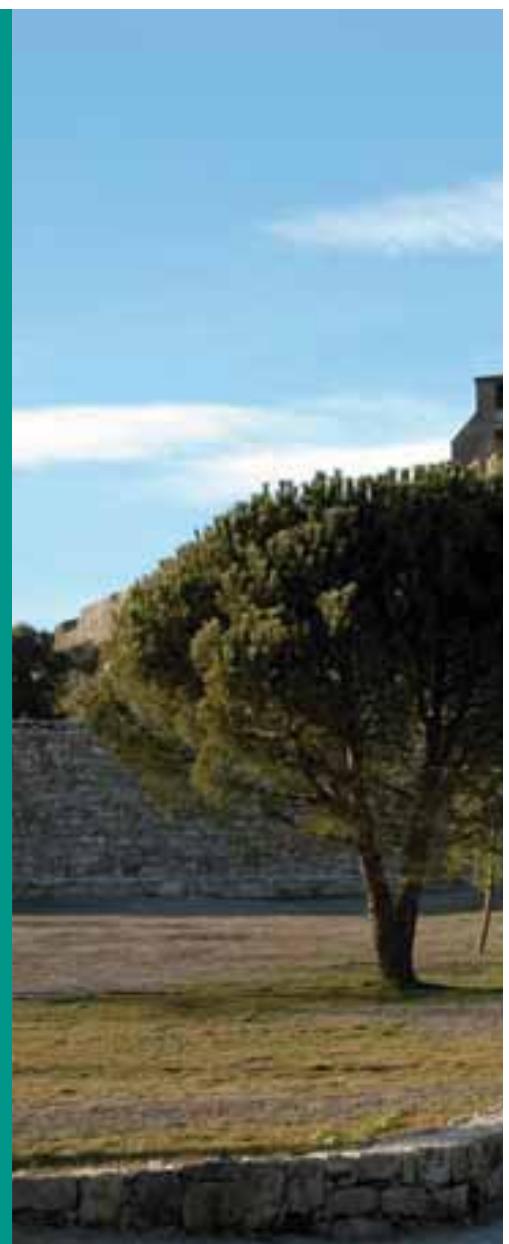
Castelo de Monterrei

O monumental conxunto fortificado de Monterrei constitúe a "Acrópole" máis grande de Galicia, e forma un conxunto de evidente interese. Posúe tres recintos amurallados e entre outros elementos imprescindibles destacan a Torre da Homenaxe e a Torre das Damas.

A Torre da Homenaxe é o más destacado do Castelo. As súas proporcións son considerables, con muros de gran grosor e elevada altura (22,5 m.), o que confire un carácter impresionante. A Torre das Damas, do século XIV, é de proporcións más reducidas e contigua ao pazo. Dentro do recinto do castelo tamén se atopa o Pazo dos Condes, de época renacentista. Posúe grandes galerías de arcos rebaixados, as columnas das devanditas galerías levan un escudo distinto cada unha delas. Este pazo foi construído no século XVI e comezos do XVII.

Pertence ao conxunto, a igrexa parroquial de Santa María. É un templo de estilo gótico dos séculos XIV ao XV, cunha soa nave rectangular cuberta de madeira con bóveda de crucería. Destacan no artístico un belo retablo gótico de pedra e a portada lateral, formada por tres arquivoltas moi decoradas e o tímpano presidido por Cristo e un Tetramorfo.

Moi preto da fortaleza atópanse os restos doutra fortificación denominada Atalaia, datada do 1664 e que servía de complemento defensivo.

Lenda de Don Pedro el Cruel

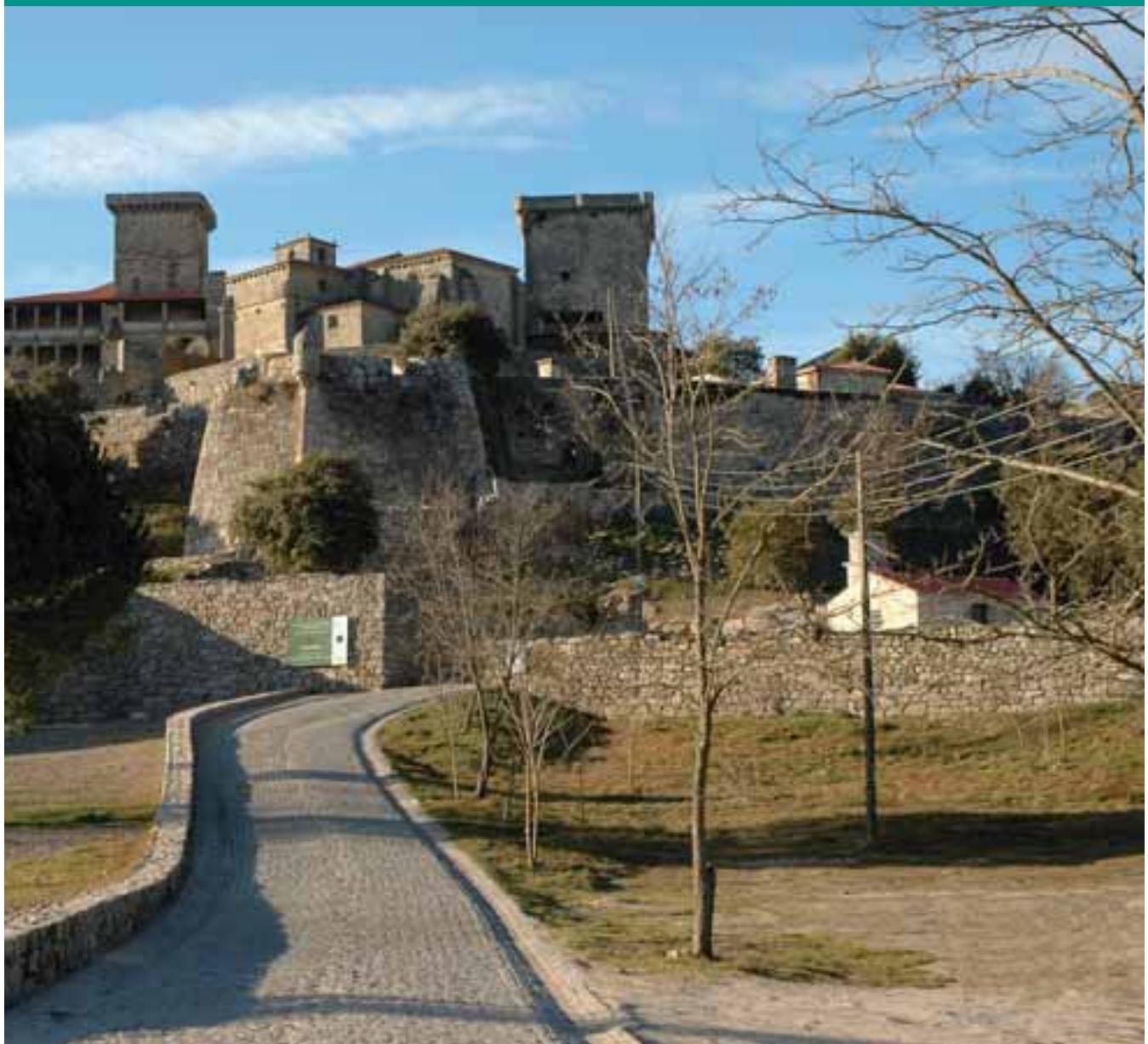
Don Pedro el Cruel deixou en Monterrei profunda pegada lendaria; temos aquí unha relación tradicional do seu paso pola fortaleza rexio montana:

Achábanse reunidos no Pazo do Conde todos os parciais do rei para celebrar consello e só o soberano faltaba á entrevista. Temerosos dunha desgracia, saíron a buscalo e o monarca foi sorprendido coa condesa, ao apousento da cal subira polo balcón que hoxe se chama de Don Pedro e que se admira como o de Verona, que deu prestixio Shakespeare polos tráxicos amores do Montesco e a Capuleto.

A adultera fuxiu e, arrepentida, fixo peregrinación a Terra Santa. Pasou o tempo, e un día, anotecendo, achegouse á porta do castelo, implorando esmola, unha muller desastrada. Na voz coñeceu o alcaide a señora e correu a chamar o conde.

Descuberta a infeliz, bótase dende o alto ata un lugar que chaman pozo verde, e que áinda hoxe mira a xente con supersticioso temor.

O Triángulo Máxico do Entroido Festas de Interese Turístico

Enmarcando a figura dun triángulo, os termos municipais de Laza, Verín e Xinzo de Limia celebran cada ano na provincia de Ourense unha das festas más espectaculares de Galicia: O Entroido, o máis ancestral da nosa terra, auténtico, colorista e sen dúbida o más salvaxe e pintoresco de todos os que se celebran na comunidade galega.

Laza

Cronoloxicamente o Entroido comeza o venres co Folión, que é a preparación dos famosos Peliqueiros de Laza. Os mozos percorren as rúas da vila facendo soar as súas chocas, portando fachos de palla e formando unha grande algarabía á que se unen latas e tambores que anuncian a chegada do Entroido.

O sábado pola noite festéxase "A Cabritada", cea de amizade onde se exalta o cabrito asado, prolongándose ata altas horas da madrugada.

O domingo de Entroido é o momento más sinalado do carnaval de Laza, cando se produce a estrea dos peliqueiros e a repartición da bica. O nome de peliqueiro vén de coiro ou pelica, elemento que portan estes mozos a xeito de látego para zurrar a todos aqueles que cruzan ao seu paso no seu discorrer pola vila.

O luns é o día da Farrapada e a "Xitanada dos Burros", onde se suceden combates de trapos impregnados en barro e cabalgatas de novos montados en burros. Pola tarde chega a hora da Morena e das Formigas: dous homes baixo mantas simulan unha vaca provista de cornos naturais e que escorna ás mulleres levantándolle.

a roupa, á vez que se soltan miles de formigas molladas en vinagre para que estean rabiosas... O último día do Entroido realiza-se o "Testamento do Burro" e pola noite a "Queimada do Arangaño" e o "Enterro do Entroido".

Xinzo de Limia

Unha combinación de elementos primitivos e urbanos son a base do Entroido de Xinzo de Limia, representado nos seus dous barrios, o novo e o vello.

É o ciclo de Carnaval máis longo dos que se celebran en España, comenzando as festas tres domingos antes do propio carnaval co "Domingo Fareleiro", cómica batalla na que toda a vila se enzoufa de fariña. Sucedé a este o "Domingo Oleiro", tradición que consiste en facer corro de persoas que se pasan, lanzando ao aire, potas de barro cheas de auga ata que a alguén lle caia ao chan pónendose a remollo. Tras este celébrase o Domingo Corredoiro", xornada popular onde as comparsas comenzañ a invadir as rúas da vila, verdadeira antesala do Entroido propriamente dito, que se estende de domingo a martes. Pero a festa continúa co Enterro da Sardiña o mércores e o Domingo de Piñata co que se pecha este longo ciclo de carnaval.

"Pantalla" de Xinzo

O símbolo por antonomasia do Entroido de Xinzo de Limia é a "Pantalla", un personaxe ataviado con calzón branco longo, camisa branca, zapatos negros, polainas negras con fita vermella, capa de seda negra ou vermella con fitas de cores, e unha ou duas vixigas ben secas e infladas nas mans. E na cabeza a "pantalla" que lle dá nome ao conxunto e que se confecciona artesanalmente con cartóns mostrando cara dun demo con barba.

Verín

O Entroido de Verín ten a súa propia identidade, as súas propias máscaras e as súas propias tradicións, que alcanzan a súa máxima expresión na figura do "Cigarrón" co seu vestiario característico: calzón recuberto de pompones, medias brancas, chaqueta, gravata, faixa e grosor cinto de onde colgan grupos de chocallos, careta de madeira pintada con debuxos frontais e por detrás unha pel coa cola cara a abaixo. Os Cigarróns fan a súa primeira aparición o 17 de Xaneiro, festa do Santo Antón, anunciando a proximidade do Entroido.

O xoves de Compadres, é o primeiro día

"Cigarrón" de Verín

O martes é o último día. Aproveitar para dedicarse ao bo comer e gozar dos excelentes viños da zona. Pola tarde ten lugar un novo desfile de Cigarróns, carrozas e charangas,

continuando a festa ata ben entrada a noite.

do Entroido, empieza co estrondo dos petardos. Celébrase o "Xuízo do Maragato", que sempre salgue condenado e executado.

O "Domingo Corredoir", os Cigarróns esperan a saída da Misa, e logo percorren toda a vila. Pola tarde, na Praza Maior, ten lugar a primeira "Fariñada".

O xoves de comedres, é un dos días más especiais do Entroido. Centos de mulleres reúnense ás 12 da noite na "Procesión da Candeira das Sabas Brancas", que comeza baixo o Castelo de Monterrei. Escoltado polos Cigarróns, chega o Entroido, que percorre as rúas da vila ata o balcón da "Raíña do Entroido, dona Elena".

Sábado de Entroido, as charangas, bombas e petardos espertan os veciños. A festa prolóngase ata altas horas da madrugada.

Domingo de Entroido, é o día grande. Ás doce da mañá empieza o desfile de Cigarróns e Carrozas. Miles de curiosos e participantes fan que a poboación de Verín se multiplique para ver o espectáculo.

Luns de Entroido, a guerra da "Fariñada" é a protagonista da tarde, xunto cos Cigarróns. A continuación empieza a festa na Praza Maior.

Peliqueiros en Laza

A oliveira

Contan que foron os romanos os que trouxeron os oliveirais a Galicia, e que a súa produción alcanzou notoriedade en zonas de Ourense e de Lugo. Non existe unha investigación que explique por que desapareceu o seu cultivo. Quedan -iso sí- velllos muíños que se usaban de forma comunal e que ainda poden visitarse (en Feces, Tamaguelos, O Bolo...). Revelan un afastado pasado vinculado ao aceite e a noites de moenda, ben para o consumo, para usos terapéuticos ou para iluminar as casas e as imaxes das escuras igrejas parroquiais. O Museo da Oliveira en Vilardevós axuda a coñecer e interpretar como foi a vida do aceite en Galicia

(5) Na Limia, chamarannos a atención as súas torres: Torre da Pena, Porqueira e Sandiás. Torres que chegaron a ser catro, unidas por pasadizos e onde os más maiores do lugar falan de escuros alxubes de perturbador pasado.

Collendo de novo a autovía dirixímonos a Xinzo de Limia coa súa Igrexa de Santa Mariña. Se nos desviamos pola estrada provincial a Vilar de Barrio, atopamos coa aldea da Pena, famosa pola súa torre (5), dende onde observamos unha espléndida vista panorámica da Bisbarra da Limia; a continuación e pola mesma estrada, chegamos ata Trandeiras onde atopamos a Igrexa de San Pedro e o Mosteiro do Bon Xesús (6).

(6) Mosteiro do Bon Xesús:

No interior da igrexa atópase un Ecce Homo (un Cristo sentado); é tal a devoción que se lle ten a esta figura que o seu pedestal de madeira está totalmente desgastado polos cortes para levarse pequenos anacos como amuleto.

Mosterio do Bon Xesús, Trandeiras

O convento do Bon Xesús da Limia ten a súa orixe na lenda que fala duns cabaleiros portugueses que atoparon unha imaxe de Xesús neno e, para acochala, edificaron unha capela.

As dependencias conventuais son unha romántica ruína. O más sobresaínte é o claustro, que só conserva o corpo baixo. Estilisticamente é unha mestura de renacentista e góticu flamíxero. A igrexa conserva da súa primitiva construción a fermosa fachada, pois o resto foi remodelado despois de destruída por un incendio en 1668. Da fachada destaca a súa magnífica porta góticu-plateresca con influencias de estilo Manuelino. O interior, de ampla nave, cóbrese con bóveda de nervios sobre arcos de descarga. Conserva interesantes retablos barrocos con fermosas policromías.

Igrexa de Santa Mariña, Xinzo de Limia

Tamén chamada Igrexa Vella, está vinculada á célebre mártir Santa Mariña (Patroa do municipio). O templo conserva o seu estilo orixinal; a estrutura, a fachada e unha torre de arco liso cun arranque de finais do século XII; mostra unha portada románica na que sobresaen unha serie de columnas con piarezos pegados e capiteis decorados con relevos que representan vexetais, caras e figuras de deseño arcaico. Rodeando as arquivoltas, unha banda de cabezas de cravo, elemento típico das igrexas románicas da Limia.

A pataca

“Segundo a mitoloxía inca, o creador, Viracocha, sacou do lago Titicaca o sol, a lúa e as estrelas. Tamén creou a agricultura ao enviar os seus dous fillos ao mundo para que estudasen e clasificasen as plantas que aí crecían. Eles ensinaron a xente a sementar e a usar os cultivos para que nunca lles faltasen alimentos”.

A difusión da pataca dende os Andes ao resto do mundo parece unha aventura, pero comezou coa conquista española de Perú no século XVI. Así a pataca chegou a Galicia converténdose, co paso do tempo nun alimento imprescindible na nosa dieta.

En Ourense, A Limia confórmase como unha das principais bisbarras agrícolas galegas, conseguindo o primeiro posto no que se refire á produción de pataca. Tradición e profesionalización no cultivo danse a man para producir tubérculos de calidade contrastada e apreciada en todos os mercados.

A pataca Kennebec é a única pataca amparada en Europa dentro dunha indicación xeográfica protexida, Pataca.

As Torres

Torre da Pena

Coñecida popularmente como o castelo da Porteliña formaba parte das catro fortificacións que protexían a Lagoa de Antela (Pena, Sandiás, Celme e Porqueira). Aínda que algúns historiadores atribúen a súa construcción aos suevos, pénsase que foi erixida no século XII para previr os intentos de invasión de Alfonso Henríquez de Portugal. Foi tomada polo Duque de Lancaster en 1386, cando pertencia aos Viedmas por mercede de Enrique II. Deles pasou aos Monterrei, pero cando Francisca de Zúñiga e Viedma, filla do Conde de Monterrei, casou co Conde de Lemos empezou un interminable preito entre estes dous condados pola súa posesión. No século XVIII a fortaleza foi abandonada e destruída, conservándose só a torre.

Torre de Porqueira

A fortaleza de Porqueira é a única na que, na actualidade, se pode visitar o interior. Da antiga fortaleza, que foi residencia de García I só queda esta torre, sólida e austera, de cadeirado de granito, coa porta románica no alto da escalinata e unhas pequenas ventás. Erguese no centro dunha plataforma correspondente a unha fortificación moito más complexa da que só queda unha muralla arrasada.

Torre de Sandiás

En canto á Torre de Sandiás hoxe é unha torre fendida e aberta en canle da que praticamente só se conservan os seus muros de máis de tres metros de grosor. En 1368 foi asaltada polo duque Lancaster; os Irmandiños tamén entraron e prenderon lume no castelo. Máis tarde foi posesión dos señores de Maceda, do conde de Benavente, do marqués de Viana e, finalmente, da casa Santana e Monterrei.

*T*amén dende Xinzo e tomando a estrada comarcal OUR-301 que vai en dirección Bande, podemos dirixirnos ao Concello de Porqueira, onde nos atoparemos na súa capitalidade, A Forxa, outra torre (8). Xa dende a propia autovía podemos observar a Torre de Sandiás que se alza sobre un antigo castro á beira da Lagoa de Antela, dominando un amplio campo de visión (7).

(7) Dúas lendas sobre a Limia: A lenda do río Limia como río do Esquecemento, río que non se atrevían a atravesar as tropas romanas, e a misteriosa historia da cidade de Antioquía somerxida polos seus pecados baixo a Lagoa de Antela.

(8) Porqueira: A súa torre é a mellor conservada da Limia. Pode subir ata o último piso obtendo dende alí unha fermosa vista panorámica. Hai unha fervenza situada a pouca distancia da torre; entre as súas covas quizais poidas atopar o tesouro que garda a fermosa moura que nelas habita.

A Casa da Lagoa

Situada no centro da vila de Sandiás nun edificio tradicional especialmente rehabilitado para acoller o centro. Na Casa da Lagoa se pretende mostrar aos visitantes, a través de montaxes audiovisuais, experiencias interactivas, paneis informativos, etc., os cambios acontecidos na bisbarra da Limia, e más concretamente no Concello de Sandiás, a través dun percorrido por o antes e o despois do desecamento da lagoa de Antela. Tense un especial interese en dar a coñecer as accións levadas a cabo para a recuperación da fauna e flora da antiga lagoa a través da rexeneración das areeiras abandonadas.

Juan "O Tuno" a bordo da barca tipo utilizada na antiga Lagoa de Antela.

*Antón
Reixa
(Productor
audiovisual)*

Océano Ourense

Possiblemente sexa eu o único individuo do planeta que é pai dunha muller de nome Antela. Ela é a única muller con ese nome de lagoa. Cando naceu, os do lugar dicían que non era nome de xente, senón de cousa. Cousa marabillosa, diría eu: a nostalxia desa lagoa desecada no centro da Limia pero da que aínda seguimos sentindo a música da súa fauna xenuína, o tacto e aroma da súa vexetación primixenia e presentindo o alento das vacas que foron as mellores nadadoras do mundo. E é que teño para min que todo Ourense foi un océano, de aí a miña fantasía xeolóxica cando navego pola Ribeira Sacra entre os canóns graníticos do Sil. Dise que en non sei qué glaciación, Galicia estivo na Antártida; pois Ourense foi un océano, digo eu, e deses movementos de terra só queda o testemuño da nosa melancolía de néboa. Agora só podemos navegar emocionalmente nos viños do Ribeiro, da Ribeira Sacra, de Valdeorras ou de Monterrei. Xa hai líquido abondo para varios océanos intelixentes.

Que me enrede a néboa en Allariz, no espectro da Lagoa de Antela, na ilustrada Celanova e Vilanova dos Infantes, no urbanismo cosmopolita da vella Ribadavia, nas augas quentes de Lobios e Entrimo.

Quixese aprender a nadar todos os días no inmenso coraxe oceánica das terras e as xentes de Ourense.

Zona recuperada da Lagoa de Antela

Centro Ecuestre da Limia, Sandiás.

A lenda do río Limia e a cidade de Antioquía

Cando as orgullosas lexións comandadas polo xeneral romano Xuño Décimo Bruto, iniciaron a conquista de Galicia, moitos dos seus soldados, ante a presenza do Río Limia, do cal se dicía que era o Río do Esquecemento (Leteo), negáronse a atravesalo. O xeneral cruzou o río e chamou cada un dos soldados polo seu nome, demostrando así a falsidade da lenda.

Moitas son as lendas tecidas en torno ao Río Limia e a súa coñecida lagoa; así unha delas, talvez a máis popular, nos fala da existencia da cidade de Antioquía, a más grande e rica da zona, pero un lugar poboado por xente carente de caridade.

Unha bela lenda relátanos a presenza nesta terra de San Xosé, a Virxe e o Neno, tras o

seu regreso do empadroamento en Belén. Despois de moito camiñar e ante a chegada da noite a Sagrada Familia pediu pousada aos habitantes da cidade, pero estes negáronlla, a excepción dunha anciá que vivía na súa humilde morada aos arredores.

Ao día seguinte Xesús mostroulle á anciá o que acontecera coa súa cidade durante a noite, quedando a muller asombrada ao contemplar que, o lugar que o día anterior fora a súa próspera cidade, ocupába unha gran lagoa, non quedando rastro nin sinal das casas, nin de ningún dos seus habitantes.

Din os convencidos veciños da zona que, na noite de San Xoán escóitansen as campás da igrexa. Tamén se di que en Noiteboa, xustamente ás doce en punto, se escotan cantar os galos.

O

utra opción é achegarnos ata a vila de Rairiz de Veiga, coa súa afamada Romaxe da Saínza e interesantes enclaves culturais e naturais.

Romería da Saínza Festa de Interese Turístico

- Que me entregues a praza que taninxustamente posúes...
- Non che entregarei ningunha das dúas cousas.
- E se queredes guerra, guerra teredes.

O domingo de semana máis próximo ao 24 de setembro (festividáde da Nosa Señora da Mercé), ten lugar unha singular representación do ataque ou combate, que enfronta en espectacular contenda a mouros e cristiáns. Conforma unha das más singulares manifestacións da tradición festiva galega con grande poder de convocatoria, pois congrega miles de romeiros ano tras ano.

Despois da escenificación do combate, os frondosos prados da contorna énchense de familias e amigos dispostos a saborear unha boa comida acompañados polo son da música tradicional.

Aldea de Congostro

A rehabilitación da aldea de Congostro constitúe un bo exemplo de recuperación arquitectónica e etnográfica que permite tanto a veciños coma a visitantes coñecer e valorar a historia do Concello. A recuperación dos talleres característicos de Congostro como o do telleiro, ferreiro ou carpinteiro; a estrutura de aldea de interior ourensana con barrios agrupados arredor das eras, ou as construcións más representativas do seu sistema social e económico tradicional -canastros, fornos, muíños, casas de labranza- pretenden ser algo máis que unha simple recreación dun tempo pasado; o obxectivo é recuperar a memoria para transmitila ás xeracións futuras.

D

ende aquí podemos continuar ata Vilar de Santos para visitar o Museo da Limia, regresando logo á autovía.

Museo da Limia

A manifestación da vida e do saber tradicional do territorio reflíctese no "Museo da Limia". As súas dependencias recrean elementos da vida tradicional; pero a súa singularidade, polo que foi recoñecido e premiado, é que os guías son veciños que falan da súa propia vida e dos obxectos que forman parte dela. O seu traballo non remata dentro das catro paredes do museo, tamén nas aulas agrarias mostran aos visitantes como cocer o pan nos fornos comunais, como cultivar o liño e transformalo en fibra téxtil nun obradoiro de teares ou como practicar xogos tradicionais como A Porca.

As Veigas do Limia
LIC. (Lugar de Interese Comunitario)

O s t e r r e o s catalogados como veigas, son formacións de vexetación herbácea e de matogueira encravados na marxe da canle do Río Limia, sometidos a inundacións temporais; esta natureza húmida ten unha grande importancia para a fauna asociada aos hábitat acuáticos como lugar de cría, alimentación e refuxio favorecendo a presenza dunha grande diversidade de especies vinculadas a estes enclaves.

As veigas representan os últimos restos dos ecosistemas agrarios que circundaban a antiga Lagoa de Antela, onde se complementa a explotación agrosilvopastoril tradicional con presenza de grandes masas frondosas. O abandono destes usos tradicionais provoca unha alteración das comunidades vexetais, polo que a actividade humana é un factor fundamental de cara á súa conservación.

ruta continua por Allariz, un dos conjuntos históricos más importantes de Galicia, para chegar a Ourense onde os peregrinos entraban por Seixalbo (9), interesante conxunto etnográfico.

(9) Seixalbo: De que foi paso de peregrinos cara a Santiago queda reflectido no seu hospital de peregrinos, hoxe casa parroquial, situada ao lado da igrexa. Outro detalle singular é que, onde hoxe está situado o cruceiro, en tempos pasados estaba o rolo, lugar onde se impartían os castigos públicos; tamén conta a lenda que baixo o cruceiro hai un tesouro de moedas por iso non era raro ver a terra revolvida.

Seixalbo

Di a copla popular que a vila de Seixalbo tiña na entrada unha igrexa e á saída unha ermida. E, en certo modo, así o verían os peregrinos que antes de achegarse a Ourense, atravesaban esta vila. Aínda hoxe en día primeiro (á saída) bordean a capela de Santa Agueda e abandonan o lugar coa igrexa parroquial de San Breixo. Aquel núcleo medieval articulado arredor da Rúa Maior, a Praza Maior e a Rúa Nova, pervivió ata os nosos días. Tanto é así, que no Plan Xeral de Ordenación Urbana de 1986 se lle clasificou como Núcleo Rural de interese Histórico-Etnográfico. Destaca que a tan pouca distancia do centro urbano permaneza un núcleo co tipismo e valor rural tradicional. O trazado e disposición de rúas e prazas, a tipoloxía e os materiais empregados na construcción das casas, son o primeiro que asombra ao visitante. A iso haberemos de engadir elementos como os cruceiros (destacar os dous platerescos, un ante a citada capela e outro na Praza Maior) ou as tradicionais fontes.

(10) Cea: Se algo caracteriza esta vila ademais do impresionante Mosteiro de Oseira, albergue de peregrinos, é sen dúbida o seu pan, intimamente ligado ao seu paso, xa que a calor dos seus fornos lle servía de refuxio e era levado para o camiño.

De Ourense collemos a OU-525 cara a Cea [\(10\)](#); dende a capitalidade municipal por unha estrada local chegamos a Santa María de Oseira, mosteiro fundado no ano 1137, de aquí a ruta continúa por Piñor, O Reino e A Corna.

Santa María de Oseira (Monumento Nacional)

Situado ao pé da Serra Martiñá, ten as súas orixes nos monxes vidos de Claraval. Xa antes había un mosteiro fundado por uns poucos eremitas. En 1141 decidiron seguir a Regra Cisterciense.

De grande importancia e poderío, foi o mosteiro máis representativo do Císter en Galicia. Os seus dominios alcanzaban Marín e A Lanzada en Pontevedra e Chantada en Lugo. Recibe o seu nome da antiga abundancia de osos que poboadan a zona.

O mosteiro, que se coñece co sobrenome de "El Escorial galego", comezou a construirse durante a segunda metade do século XII. A saída dos monxes en 1835 e o seu regreso en 1929 son os dous momentos históricos más relevantes para o mosteiro. A igrexa, con elementos góticos e barrocos, é a parte máis importante deste conxunto monumental. A achega renacentista apréciase na sacristía, na Escaleira dos Bispos e no patio dos Pináculos. De estilo barroco son os patios dos Cabaleiros e Medallóns, así como a Grande Escaleira de Honra.

Destaca tamén a biblioteca artística, de grande valor documental, xunto coa Sala das Palmeiras obra do século XV -é un espazo cuberto por complicadas bóvedas estreladas, os nervios da cal arrancan de imaxinativas columnas estriadas.

En 1989, a Unión Europea concede o premio "Europa Nostra" aos monxes, tras levar a cabo eles mesmos a restauración do edificio.

Pan de Cea

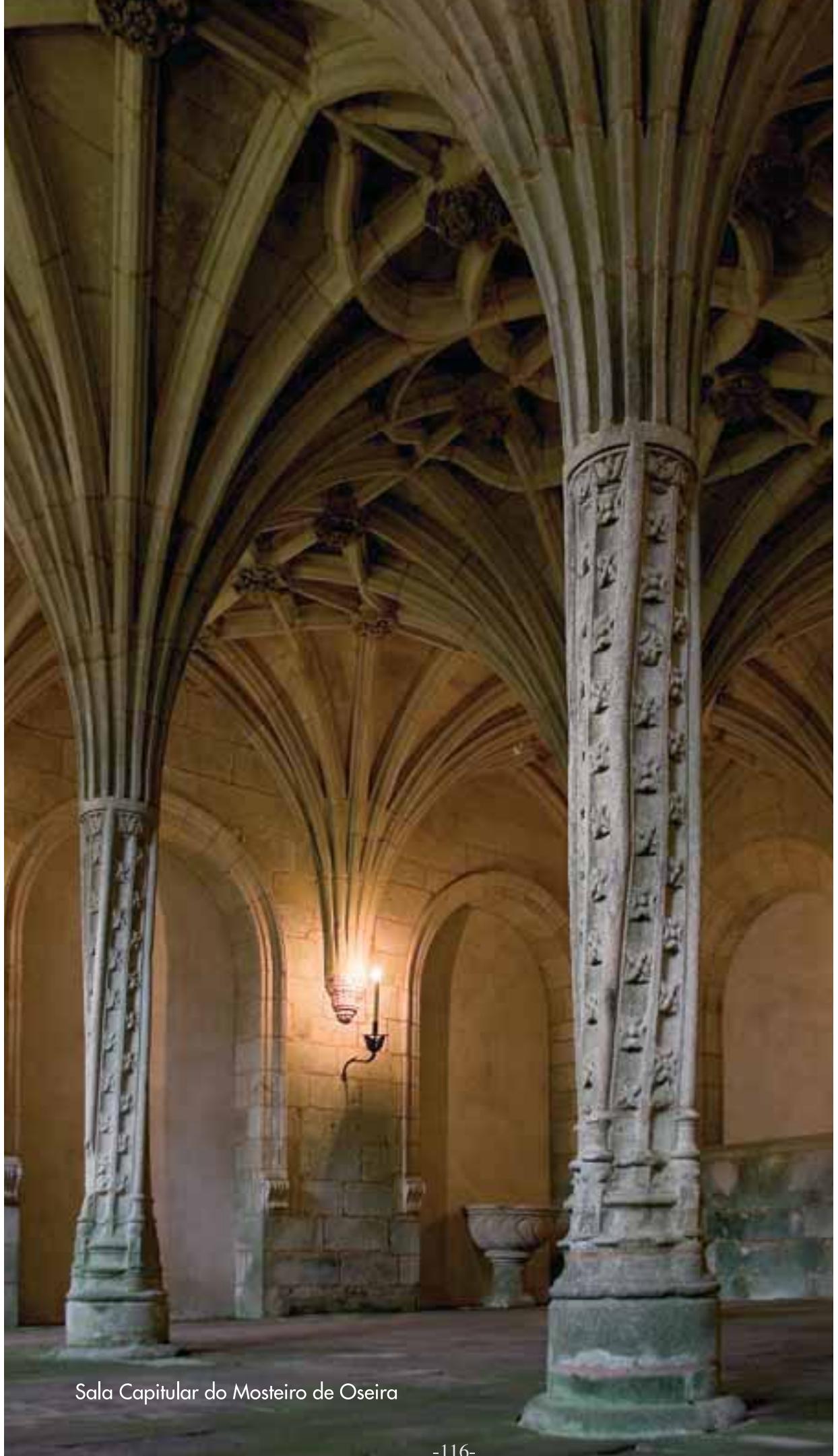
En Cea, a tradición de panadeiros faise historia. O primeiro documento que fai referencia ao Pan de Cea é un privilexio do rei de Castilla, Sancho IV que data do século XIII, no que concede ao Mosteiro Cisterciense de Oseira a celebración dunha feiral mensual, así como a posibilidade de dispoñer de pan branco elaborado polas panadeiras de Cea para os monxes.

As panadeiras recordan este oficio dende a infancia, pero ningúén coñece con exactitude cando comezou esta tradición. O propio consumo das persoas que se dabán cita nesta feira mensual puidese ser a orixe da elaboración artesanal do pan, aínda que os máis vellos do lugar pensan que a tradición podería vir dos peregrinos que facían, pola vía da Prata, o Camiño de Santiago e paraban a cear (de aí o nome do concello de San Cristovo de Cea) de modo que os campesiños, para atender a estes comensais, elaboraban distintas variedades de pan que ofrecían aos peregrinos axudándolles a repoñer forzas e continuar o camiño.

Son múltiples os axentes que dan singularidade a este produto: o trigo do país, a fariña, as pedras do muíño, a auga, a leña, o forno... pero sen dúbida, o máis importante son as mans artesás das panadeiras e, segundo afirman, o fermento que se prepara un día antes da fornada.

Mentres perdure esta pureza artesá na elaboración, manterase a singularidade do famoso "Pan de Cea".

Sala Capitular do Mosteiro de Oseira

